

Малієнко Юлія Борисівна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Багатомірність наукових інтерпретацій та універсальність поняття «інтеграція» зумовлюють його активне використання в освітній практиці. Зрозуміло, що інтеграція як педагогічний феномен може виступати передумовою освітніх змін, методологічним підходом до розроблення основних документів (Державних стандартів, програм тощо), принципом взаємодії окремих складників навчального процесу та результатом зазначеного [5, с. 125].

Інтеграцію як міжпредметну взаємодію науковці, педагоги досліджували ще в 60–70-х роках ХХ ст. З часом поняття «міжпредметні зв'язки» виявилось малим і тому на початку 80-х рр. ХХ ст. поступилося місцем поняттю інтеграції [6, с. 192]. Відтоді воно стає предметом наукових розвідок, які у ХХІ ст. набувають системного характеру. Нині тривають процеси дефініювання поняття, формування та реалізація інтегративного підходу у змісті окремих освітніх галузей, шкільної освіти в цілому.

Сучасні вчені по-різному тлумачать поняття «інтеграція». Наведемо лише окремі думки. Так, інтеграцію розглядають як важливий дидактичний принцип, що визначає організацію освітньої системи з урахування предметності як загальної форми методу інтеграції у педагогічному процесі [3, с. 145]. Розуміння інтегративності як принципу дидактики змінює характер педагогічного мислення, явище трансформується і стає основою. Формою у цьому випадку виступають міжпредметні зв'язки [6, с. 191].

Ученими Ю. Козловським, І. Козловською, О. Білик уведено поняття «едукативна інтеграція», під якою вони розуміють процес встановлення

істотних зв'язків між елементами, у результаті чого формується цілісна система з якісно новими властивостями [4, с. 56]. Важливим є зауваження вчених щодо збереження вихідними елементами інтегрованої системи своїх індивідуальних властивостей.

Ми розглядаємо інтеграцію в локалізованому вимірі: у контексті громадянської та історичної освіти. На наш погляд, інтеграція – це взаємозв'язок змістового, процесуального, ставленнєвого аспектів громадянської та історичної освіти, інших освітніх галузей, необхідний для формування в дитини цілісної картини світу та різнобічного розвитку особистості. Наголосимо, що зазначена інкорпорація галузей шкільної освіти є важливою передумовою ефективності нової навчальної літератури [5, с. 125].

Насамперед інтегрований підхід до навчання історії, громадянської освіти, інших суспільствознавчих предметів реалізується у відповідних розділах Державного стандарту базової середньої освіти, в основу якого покладено ідеї компетентнісно-інтегрованого навчання [1]. Стандарт 2020 має великий інтегративний потенціал з огляду на взаємодію різних галузей освіти з громадянською та історичною.

Підкреслимо ще один фактор інтегрованого підходу до навчання історії. Він стосується власне змісту історії – багатоаспектному, полікультурному спадку минулого. Відповідно до навчальної програми з історії для загальноосвітніх навчальних закладів – це органічне й оптимальне дотримання пропорцій між політичною, соціально-економічною та культурною складовими історичного процесу; загальнонаціональною історією, регіоналістикою й історичним краєзнавством; виокремлення побутової історії та особливостей трансформації рівня життя населення відповідно до подій, що відбувалися в Україні та світі [2].

Такий зміст формує інтегративні знання, передбачає застосування інтегративних технологій, отже, дає змогу забезпечити розвиток у дитини ключових компетентності та наскрізних умінь.

Концептуалізація інтегративного підходу в освіті, створення на цій основі навчальної літератури нового покоління сприятиме формуванню в учнів/учениць активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до національної, європейської та світової історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення : 19.05.2022).
2. Історія України. Всесвітня історія.10–11 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення : 19.05.2022).
3. Кільдеров Д. Е. Інтеграційні процеси як соціально-педагогічна проблема підвищення якості освіти / Д. Е. Кільдеров. *Вища освіта України* (додаток 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». 2012. Т. 2. С. 144–151.
4. Козловський Ю. М., Козловська І. М., Білик О. С. Розвиток наукових досліджень з проблем освітньої інтеграції в українській педагогіці (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 14. Т. 2. С. 55–59.
5. Малієнко Ю. Б. Інтеграція як концепт сучасного підручникотворення / Ю. Б. Малієнко. *Проблеми сучасного підручника*. 2021. Вип. 27. С. 123–131.
6. Плачинда Т. Інтегративний підхід під час професійної підготовки майбутніх фахівців / Т. Плачинда. *Людинознавчі студії. Серія : Педагогіка*. 2016. Вип. 3. С. 190–198.

УДК 908 (477.84)

Маркевич Тетяна Миколаївна,
головний спеціаліст відділу інформації
та використання документів Державного
архіву Тернопільської області,
м. Тернопіль

«З ІСТОРИЇ РОДОВОДУ ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА...» (ЗА ДОКУМЕНТАМИ І МАТЕРІАЛАМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Зважаючи на значний особистий вклад Ярослава Стецька у боротьбі за незалежність Української держави та до 110-ої річниці від дня його народження, Тернопільська обласна рада проголосила 2022 рік у Тернопільській області Роком Ярослава Стецька.

Ім'я Ярослава Стецька закарбоване на самих вершинах українського визвольного руху: член Проводу ОУН, Голова Державного правління (уряду)